

Rentebeskatning

Christen Sørensen

1. Indledning

I de senere år er der udarbejdet ikke så få redegørelser og betænkninger, hvor kurs- og rentevirkninger af forskellige reformer inden for kredit- og finansieringssystemet er blevet diskuteret. Kurs- og dermed rentevirkninger af den såkaldte renteskatteordning, som er behandlet i den 2. redegørelse fra indkomstskatteudvalget om »Den skattemæssige behandling af renteindtægter og -udgifter«, er blot det foreløbigt sidste eksempel herpå¹).

Når kursdannelsen således skal diskuteres, kan der ikke ses bort fra rentebeskatningen. Til trods herfor foreligger der ikke nogen detaljerede undersøgelser over rentebeskatningen.

Med Selvangivelsesundersøgelsen er det imidlertid blevet muligt at foretage sådanne undersøgelser over rentebeskatningen af personligt skattepligtige.

I redegørelsen om: »Den skattemæssige behandling af renteindtægter og -udgifter« er der skønnet over nettorentebeløbenes fordeling mellem sektorer med væsentlig forskellig rentebeskatning, jfr. tabel 1.

Bortset fra den information, som tabel 1 giver, omfatter den her gennemførte undersøgelse kun rentebeskatningen for personligt skattepligtige. Undersøgelsen vil desuden kun medtage skattepligtige hovedpersoner på 15 år og derover, dvs. alle ugifte på 15 år og derover samt alle gifte mænd på 15 år og derover. Gifte kvinder kan kun som selvstændigt erhvervsdrivende have renteblob på selvangivelsen; i 1975 var de gennemsnitlige renteudgifter og -indtægter på gifte kvinders selvangivelse kun hhv. 29 og 4 kr.²).

I det følgende redegøres først for rentebeløbenes fordeling efter hovedpersonens erhverv, alder, skattepligtige indkomst og værdi af fast ejendom. Med ud-

1. Redegørelse fra indkomstskatteudvalget, Den skattemæssige behandling af renteindtægter og -udgifter, *Betænkning nr. 805*, København 1977.

Af nyere eksempler på redegørelser og betænkninger, der diskuterer kurs- og rentedannelse, kan i øvrigt blot nævnes:

Dansk økonomi, efteråret 1973. Det økonomiske Råd. Formandskabet, København 1973, kapitel VI.

Redegørelse fra arbejdsgruppen vedr. indeksering af pengefordringer. *Betænkning nr. 732*, København 1975.

LO. Et oplæg til debat om skat. København 1975.

2. Jfr. Selvangivelsesundersøgelsen, *Statistiske Efterretninger*, serie A, nr. 48/1976, hvor materialets karakter, definitioner m. m. også er beskrevet.

gangspunkt i Selvangivelsesundersøgelsen bestemmes marginalbeskatningen inden for den samme opdeling. Herefter kan marginalbeskatningen af renter umiddelbart beregnes.

Tabel 1. *Nettorenter og marginalbeskatning efter »skattesektorer« i 1975*

	Netto- renter, mia. kr.	Marginal- beskatning, ¹⁾ pct.
<i>Sektorer med nettorenteindtægter:</i>		
Pengeinstitutter	} 5 ¹ / ₄	37
Kreditforeninger		0
Skattefri opsparing ²⁾	5 ¹ / ₄	0
Udland	2	0
»Skattesnyd«	2 ¹ / ₄	0
<i>Sektorer med nettorenteudgifter:</i>		
Personligt skattepligtige ³⁾	11 ¹ / ₂	58 ⁴⁾
Aktieselskaber, ekskl. pengeinstitutter	1	37
Almennyttige boligselskaber	2	0
Saldopost ⁵⁾	³ / ₄	...

1. Alene fra indkomstbeskatningen. Der er således ikke taget hensyn til den evt. effekt af ned-sættelse eller bortfald af indkomstaflængige overførsler og tilskud ved stigende indkomst.
2. Pensionskasser, ATP, Den sociale Pensionsfond, Livsforsikringsselskabernes præmiereservefonds og skattebegünstigede konti i pengeinstitutterne.
3. Renteudgifterne og renteindtægterne var i 1975 hhv. 19 mia. kr. og 7¹/₂ mia. kr. for personligt skattepligtige i henhold til Selvangivelsesundersøgelsen. Indkomstskatteudvalget skønner, at renteindtægter på mindst 2¹/₄ mia. kr. ikke blev opgivet af personligt skattepligtige i 1975.
4. Skønnet gennemsnit. Efter Selvangivelsesundersøgelsen kan der kun regnes med en gennemsnitlig markinalskattesats på 54 pct., jfr. Christen Sørensen, Indkomstskatteudvalgets 2. Betænkning, Juristen & Økonomen nr. 15/1977.
5. Herunder offentlig sektor, incl. Nationalbanken.

2. Rentebeløbenes fordeling

Ved tabelleringen af rentebeløbenes størrelse og fordeling har to hensyn spillet ind. For det første har det været tanken at foretage fordelingen efter kriterier, mellem hvilke rentebeløbene udviser stor variation. For det andet er der taget hensyn til, at marginalbeskatningen stiger trinvis ved progressionstrinene i den statslige udskrivningsskala.

Disse formål er søgt imødekommet ved, at man opdeler efter:

- a. erhvervsstatus: Landmænd, andre selvstændige, lønmodtagere og hovedpersoner ude af erhverv
- b. alder: 15–35 år, 36–55 år og over 55 år
- c. værdi af fast ejendom (ved 15. alm. vurdering): 0–9.999 kr., 10.000–100.000 kr. og over 100.000 kr. Med disse skillelinjer er det bl. a. indirekte forsøgt at opdele de skattepligtige på lejere, mindre husejere og større husejere. Ved 15. alm. vurdering havde 18 pct. af enfamiliehusene en ejendomsværdi under 100.000 kr.

d. den skattepligtige indkomst efter trinene i den statslige udskrivningsskala i 1975: indtil 50.000 kr., 50.000–90.000 kr. og over 90.000 kr.³⁾)

Til brug for arbejdet med den nedenfor beskrevne undersøgelse har Danmarks Statistik stillet et særligt uddrag af Selvangivelsesundersøgelsen for indkomståret 1975 til rådighed⁴⁾).

Selvangivelsesundersøgelserne omfatter et udsnit på ca. 1/2 pct. af alle fuldt skattepligtige personer på 15 år og derover; udsnittet omfatter hovedpersoner, født to bestemte datoer i året, samt disses hustruer. Af de i alt 2,7 mill. skattepligtige hovedpersoner indgår derfor ca. 13.600 skattepligtige hovedpersoner i 1975-Selvangivelsesundersøgelsen, jfr. tabel 2, hvor fordelingen af de udtagne hovedpersoner er vist på de ovenfor beskrevne kriterier.

I tabel 3–7 er renteindtægter af indestående i pengeinstitutter o. l., af obligationer o. l. samt renteudgifter på obligationslån, virksomhedslån og på andre lån fordelt efter de udvalgte kriterier. I tabel 8 er desuden vist fordelingen af de samlede nettorenteudgifter. Ved fortolkningen af de anførte gennemsnitstal må stikprøvens størrelse have for øje.

Det er et gennemgående træk, at hovedpersoner med fast ejendom med en værdi over 100.000 kr. ikke blot har de største gennemsnitlige renteudgifter, men også de største renteindtægter. Tabel 8, hvori de samlede nettorenteudgifter er fordelt på de udvalgte kriterier, viser dog, at denne gruppe har langt de største finansielle nettorenteudgifter pr. hovedperson⁵⁾. Gruppen uden fast ejendom (værdien af fast ejendom under 10.000 kr.), som stort set er sammenfaldende med lejergruppen, har som den eneste gruppe positive nettorenteindtægter.

Rentebeløbene udviser herudover en ret så typisk erhvervs- og aldersfordeling. *Derimod er der ikke nogen tydelig indkomstafhængighed.* Dette hænger bl. a. sammen med, at rentebeløbene er fordelt efter skattepligtig indkomst, der bl. a. fremkommer ved fra bruttoindkomsten at trække renteudgifter.

I tabel 9 er nettorenteudgifterne derfor fordelt efter størrelsen af summen af skattepligtig indkomst + nettorenteudgifter. Med dette indkomstgrundlag udviser nettorenteudgifterne den forventede samvariation med indkomsten for skattepligtige hovedpersoner med fast ejendom. For skattepligtige hovedpersoner uden fast ejendom er der, selv med dette indkomstbegreb, ikke nogen tydelig indkomstafhængighed.

3. Den gennemsnitlige marginalsattesats på den statslige udskrivningsskalas tre trin var i 1975 hhv. 39,5, 53,9 og 64,7 pct.

4. I Danmarks Statistiks version af Selvangivelsesundersøgelsen indgår CPR-numrene. CPR-numrene indgår ikke i det uddrag, der er anvendt her. Om Selvangivelsesundersøgelsen i øvrigt, se: Statistiske Efterretninger, serie A, nr. 48/1976.

5. Fordelingsvirkninger af inflation, som har en snæver sammenhæng med den skattepligtiges nettolåntagning og dermed nettorenteudgifter er behandlet i:

Dansk økonomi, november 1976. Det økonomiske Råd. Formandskabet, København 1976.

Dansk økonomi, maj 1977. Det økonomiske Råd. Formandskabet. København 1977.

Tabel 8. *Nettorentegifter ialt fordelt efter erhvervsgruppe, værdi af fast ejendom, alder og skattein. Gennemsnit pr. hovedperson i 1975. Kr.*

	Fast ejendom: 0-10.000 kr.			Fast ejendom: 10-100.000 kr.			Fast ejendom: Over 100.000 kr.			
	Indkomstskattetrin:			Indkomstskattetrin:			Indkomstskattetrin:			
	1. trin	2. trin	3. trin	1. trin	2. trin	3. trin	1. trin	2. trin	3. trin	Alle
<i>Landmænd:</i>										
15-35 år	23593	9862	*	*	*	*	38017	37660	*	33345
36-55 år	12397	31566	*	4132	*	*	30001	14047	34841	25412
O. 55 år	7756	-32667	- 5848	-1941	*	*	10381	3629	-57409	5313
<i>Andre selvstændige:</i>										
15-35 år	7072	6263	*	11020	*	*	32418	30380	37056	24355
36-55 år	8824	6415	31737	9689	853	9452	32254	23174	35433	25546
O. 55 år	289	869	-10847	274	-1481	*	13041	5068	- 1560	4744
<i>Lønmodtagere:</i>										
15-35 år	392	893	1020	8937	5763	9287	24748	18238	20780	6792
36-55 år	44	61	- 1156	3686	3471	3564	16473	11730	16887	7187
O. 55 år	- 985	- 1389	- 5263	1193	502	- 347	5905	7692	4318	1674
<i>Andre:</i>										
15-35 år	- 74	734	*	3760	*	*	18591	5487	*	165
36-55 år	- 588	- 5878	*	810	*	*	3452	*	*	- 330
O. 55 år	- 2192	-11260	-20749	-1490	-7826	-25624	- 1104	- 9413	-42831	- 3167
Alle	- 442	- 150	- 4745	1520	2985	2004	14493	12347	13093	4208

Anm.: Indkomstskattein efter skattepligtig indkomst: 1. trin: 50.000 kr. og derunder, 2. trin: 50.000-90.000 kr. og 3. trin: over 90.000 kr.

* Antallet af hovedpersoner er mindre end 3 i det pågældende felt.

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen 1975.

Tabel 9. Nettorenteudgifter i alt fordelt efter erhvervsgruppe, værdi af fast ejendom, alder og skattetrin. Gennemsnit pr. hovedperson i 1975. Kr.

	Fast ejendom: 0-10.000 kr.			Fast ejendom: 10-100.000 kr.			Fast ejendom: Over 100.000 kr.			
	Indkomstskattetrin:			Indkomstskattetrin:			Indkomstskattetrin:			
	1. trin	2. trin	3. trin	1. trin	2. trin	3. trin	1. trin	2. trin	3. trin	Alle
<i>Landmænd:</i>										
15-35 år	16197	22487	*	*	*	*	24748	34143	63325	33345
36-55 år	- 638	15449	57998	4132	*	*	16042	27321	75999	25412
O. 55 år	-11749	*	- 5848	- 1941	*	*	1482	13526	52992	5313
<i>Andre selvstændige:</i>										
15-35 år	7124	4344	*	11020	*	*	19473	28366	44196	24355
36-55 år	2054	12066	39023	2834	11959	14502	11848	19160	49988	25546
O. 55 år	- 925	2130	-11719	- 729	- 673	*	102	9900	14846	4744
<i>Lønmodtagere:</i>										
15-35 år	278	850	3886	5378	7547	13377	16874	19195	27603	6792
36-55 år	- 378	173	- 257	2219	3603	5044	4277	10401	20640	7187
O. 55 år	- 1871	- 1091	- 4673	- 870	1245	592	1035	3954	14076	1674
<i>Andre:</i>										
15-35 år	- 114	1054	*	3760	*	*	16741	18127	*	165
36-55 år	- 718	*	*	810	*	*	- 516	14111	*	- 330
O. 55 år	- 2709	- 8119	- 9022	- 1814	- 2314	*	- 3622	- 3777	-19496	- 3167
Alle	- 841	288	1388	- 214	4481	5564	2250	13711	25772	4208

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst + nettorenteudgifter: 1. trin: 50.000 kr. og derunder, 2. trin: 50.000-90.000 kr. og 3. trin: over 90.000 kr.

* Antallet af hovedpersoner er mindre end 3 i det pågældende felt.

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen 1975.

3. *Marginalbeskatningen af renter*

Med udgangspunkt i Selvangivelsesundersøgelsen er marginalbeskatningen af renter bestemt inden for den samme opdeling som i tabel 3-7. Beregningerne er gennemført med en indkomstskattemodel, hvori reglerne for udskrivning af indkomstskat er indlagt⁶).

Marginalbeskatningen af hovedpersoner er bestemt ved at lade de enkelte hovedpersoners skattepligtige (afrundede) indkomst stige med 1.000 kr. Det skal understreges, at der kun er taget hensyn til indkomstbeskatning og ikke til den reduktion af en indkomststigning, som den skattepligtige kan komme ud for, når en eller flere indkomstafhængige tilskud og ydelser reduceres som følge af indkomstfremgangen. De med rentebeløbene vejede marginalskatteprocenter fremgår af tabellerne 10-14.

Foruden den variation, der følger af den progressive statslige indkomstbeskatning, varierer marginalskatteprocenterne i tabellerne som følger af:

- a. variationen i den primær- og sekundærkommunale indkomstbeskatning
- b. adgangen til rentenedslag for pensionister, der ved starten af indkomståret er mindst 67 år samt af fritagelsen for særligt pensionsbidrag for denne gruppe
- c. skattepligtige med en skattepligtig indkomst mindre end personfradraget. Dette giver sig bl.a. udtryk i en ret stor spredning i marginalskatteprocenterne på 1. trin, spændende fra en marginalbeskatning fra 0 pct. til godt 41 pct. Især i denne sammenhæng må stikprøvens størrelse erindres.

4. *Konklusion*

Formålet med denne artikel har primært været at fremlægge et materiale om rentebeskatning af personligt skattepligtige.

Den gennemsnitlige marginalbeskatning for de undersøgte renteposter på selvangivelsen for indkomståret 1975, er, jfr. tabellerne 10-14, efter størrelse:⁷)

1. virksomhedslån	40,6 pct.
2. prioritetslån	46,3 pct.
3. indestående i pengeinstitutter	46,7 pct.
4. andre lån	49,1 pct.
5. obligationer o.l.	50,7 pct.

Hermed skulle der være etableret et fastere grundlag for hensyntagen til rentebeskatningen ved fremtidige overvejelser over kurs- og dermed rentevirkninger af forskellige reformer inden for kredit- og finansieringssystemet.

6. Modellens udformning og præcision er endnu kun beskrevet i et arbejdsnotat. Specielt interesserede kan ved henvendelse til artiklens forfatter få tilsendt dette notat.

7. I henhold til note 4 til tabel 1 er »marginalbeskatningen« af nettorenteudgifter 54 pct. for personligt skattepligtige. De 54 pct. er imidlertid beregnet som skattebesparelsen i forhold til de opgivne rentebeløb og er derfor rettere en differensprocent, som naturligvis er højere end de »ægte« marginalskatteprocenter i et progressivt skattesystem.

Tabel 10. Marginalskatteprocenter fordelt efter erhvervsgruppe, værdi af fast ejendom, alder og skattetrin. Vejet gennemsnit for indestående i pengeinstitutter o.l. 1975

	Fast ejendom: 0-10.000 kr. Indkomstskattetrin:			Fast ejendom: 10-100.000 kr. Indkomstskattetrin:			Fast ejendom: Over 100.000 kr. Indkomstskattetrin:		
	1. trin	2. trin	3. trin	1. trin	2. trin	3. trin	1. trin	2. trin	3. trin
Landmænd:									
15-35 år	31.6	54.6	*	*	*	*	36.2	54.6	*
36-55 år	38.9	56.5	*	29.5	*	*	28.8	53.3	62.7
O. 55 år	38.2	56.1	62.8	32.6	*	*	36.7	53.4	63.9
Andre selvstændige:									
15-35 år	18.4	54.4	*	34.4	*	*	27.8	54.3	65.9
36-55 år	40.3	55.1	64.0	36.6	54.1	66.3	32.2	54.3	65.0
O. 55 år	40.9	52.8	63.1	40.0	54.8	*	28.9	53.3	65.0
Lønmodtagere:									
15-35 år	39.6	53.9	64.9	39.9	54.1	63.5	37.4	54.1	64.1
36-55 år	40.5	54.5	64.2	39.1	53.7	64.3	13.4	54.3	64.6
O. 55 år	39.5	54.0	63.6	40.1	53.6	63.1	37.4	54.1	64.2
Andre:									
15-35 år	24.6	52.1	*	22.5	*	*	7.1	51.9	*
36-55 år	36.8	52.8	*	32.1	*	*	29.5	*	*
O. 55 år	36.9	51.4	61.8	36.9	54.3	62.9	35.9	52.2	63.3
Alle	36.2	53.6	63.1	37.1	54.0	63.7	31.9	53.6	64.5

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin: 50.000 kr. og derunder, 2. trin: 50.000-90.000 kr. og 3. trin: over 90.000 kr.

* Antallet af hovedpersoner er mindre end 3 eller rentebeløbet er nul i det pågældende felt.

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen 1975.

Lønmodtagere:										
15-35 år	39.3	53.9	66.8	39.3	53.8	62.9	36.5	54.0	64.3	46.5
36-55 år	24.7	54.7	65.6	40.0	53.9	63.8	38.7	54.2	64.5	54.3
O. 55 år	39.1	54.2	*	40.9	54.1	64.0	37.7	53.9	64.1	53.8
Andre:										
15-35 år	21.5	*	*	20.9	*	*	13.5	52.0	*	16.0
36-55 år	0.0	*	*	25.7	*	*	25.3	*	*	27.3
O. 55 år	23.5	49.3	64.9	30.6	51.7	62.9	28.9	52.2	62.7	35.3
Alle	34.9	54.0	65.6	36.5	53.9	63.6	31.7	54.1	64.4	46.3

Tabel 13. Marginalskatteprocenter fordelt efter erhvervsgruppe, værdi af fast ejendom, alder og skattetrin. Vejet gennemsnit for virksomhedsrenter. 1975

Landmænd:										
15-35 år	28.7	53.4	*	*	*	*	19.8	53.7	*	27.8
36-55 år	39.2	56.1	*	15.0	*	*	19.2	52.4	62.6	28.8
O. 55 år	36.4	56.1	63.2	38.9	*	*	21.7	54.2	63.3	31.5
Andre selvstændige:										
15-35 år	15.0	53.1	*	36.5	*	*	30.7	55.1	65.8	40.8
36-55 år	37.3	53.3	62.3	31.2	54.1	67.7	24.3	53.9	65.1	45.5
O. 55 år	37.7	53.9	64.7	37.7	53.0	*	23.8	53.3	63.9	42.0
Lønmodtagere:										
15-35 år	40.1	52.6	64.2	39.7	54.6	*	13.6	52.9	63.1	39.9
36-55 år	37.0	52.2	*	37.9	53.2	63.0	25.9	54.7	62.9	42.9
O. 55 år	*	*	*	42.4	*	*	23.7	51.4	62.4	52.1
Andre:										
15-35 år	0.0	*	*	*	*	*	0.0	*	*	0.0
36-55 år	13.9	*	*	41.0	*	*	11.1	*	*	15.0
O. 55 år	15.3	50.4	62.2	28.5	*	*	33.7	50.4	61.5	41.8
Alle	32.6	53.8	63.0	33.2	54.1	67.3	23.5	52.8	64.2	40.6

Anm.: Indkomstskattetrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin: 50.000 kr. og derunder, 2. trin: 50.000-90.000 kr. og 3. trin: over 90.000 kr.

* Antallet af hovedpersoner er mindre end 3 eller rentebeløbet er nul i det pågældende felt.

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen 1975.

Tabel 14. Marginalskatteprocenter fordelt efter erhvervsgruppe, værdi af fast ejendom, alder og skatteintrin. Vejet gennemsnit for andre renteudgifter, 1975

	Fast ejendom: 0-10.000 kr.			Fast ejendom: 10-100.000 kr.			Fast ejendom: Over 100.000 kr.		
	Indkomstskatteintrin:			Indkomstskatteintrin:			Indkomstskatteintrin:		
	1. trin	2. trin	3. trin	1. trin	2. trin	3. trin	1. trin	2. trin	3. trin
Landmænd:									
15-35 år	*	53.5	*	*	*	*	45.8	54.8	*
36-55 år	38.5	54.6	*	38.6	*	*	33.0	52.8	62.5
O. 55 år	35.6	56.2	*	38.8	*	*	22.5	52.8	*
Andre selvstændige:									
15-35 år	33.1	53.4	*	37.7	*	*	38.7	55.0	65.6
36-55 år	33.5	54.9	64.2	40.2	*	64.9	24.7	54.4	65.3
O. 55 år	39.2	53.2	62.1	*	53.3	*	31.7	54.9	64.0
Lønmodtagere:									
15-35 år	40.0	53.9	64.9	39.7	53.8	64.0	31.0	53.8	64.6
36-55 år	39.1	54.0	65.1	40.5	53.9	64.2	37.4	54.2	64.4
O. 55 år	36.4	54.1	64.8	41.1	54.2	63.7	40.9	53.6	64.1
Andre:									
15-35 år	27.1	53.6	*	32.6	*	*	15.1	52.1	*
36-55 år	24.0	54.5	*	24.8	*	*	15.7	*	*
O. 55 år	33.0	49.0	63.2	30.0	53.6	62.9	25.8	52.5	75.0
Alle	35.0	53.8	64.8	37.8	53.9	64.1	31.5	54.0	65.2

Anm.: Indkomstskatteintrin efter skattepligtig indkomst: 1. trin: 50.000 kr. og derunder, 2. trin: 50.000-90.000 kr. og 3. trin: over 90.000 kr.

* Antallet af hovedpersoner er mindre end 3 eller rentebeløbet er nul i det pågældende felt.

Kilde: Selvangivelsesundersøgelsen 1975.